

MEGYEI TUDÓSÍTÓINK JELENTIK...

A szakmunkásképzés lehetőségeiről

Ki áll holnap a munkaadók mellé? Vajon kik lesznek azok, akik nagy hozzáértéssel és nem kevés szerepettel kezelik a gyorsan korszerűsödő technikát? És kik adják majd tovább a következő nemzedékeknek az

anyag titkát, a gyakorlat ezernyi fogását? Tudjuk, vannak divatos pályák, és vannak olyan területek, amelyeket elkerülnek a fiatalok. Vajon miért? Megyei tudósítók ezekre a kérdésekre is megpróbálnak választ adni.

Komárom és Nógrád megye:

Toborzás videofilmel

Fognak a bányászok: a korai nyugdíj, a sok föld alatt szerzett betegség, olykor egy-egy szomorú esemény ritkítja soraikat. A helyükön maradók átlagos életkora mind magasabb, a fiatalokat már a jobb fizetés sem vonzza a tárnákba. Az ország termelését meghatározó Nógrád, illetve Tatabányai Szénbányák Vállalat gondjai hasonlóak. Hiába a rendszeres kapcsolattartás 24 közép-, valamint 80 általános iskolával, az utánpótlás elmarad. Pedig a bányavállalatok oktatási és személyzeti munkatársai gyakori vendégek a hetedik, nyolcadikos osztályfőnöki órákon. Ilyenkor levetítik a tárnák életét bemutató videofilmjüket, és hangsúlyozzák, hogy a vajúrtanulók már elsőévesként kiemelt ösztöndíjat és ezenkívül tanulmányi pótlékot kapnak, a harmadévesek pedig segédvájárként már akár nyolcezer forintot havi bérért is dolgozhatnak. Sajnos az érdeklődők mégsem tolonganak.

A Nógrád megyei vállalat négy széntermelő üzeme a szeptemberben kezdődő tanévtől ötven-hatvan vajúrtanulót igényelne, de március elejéig mindössze négy diák jelentkezett az elméleti képzést nyújtó nagybányai 209-es szakmunkásképző intézetbe. Igaz, a vajúrtanulók nélkülözhetetlen elektrolakatosi, villanszerelői pályára most sokan igyekeznek. A termelésirányítók tehát reménykednek, hogy a munkahelyükkel megismerkedő fiatalok, akárcsak korábban elődeik, később pályát módosítanak, azaz a vajúrtanulók bizonysítványt felnőttként szerzik majd meg. Szerény optimizmusuk táplálója a Mátramindszenten, Dorogházán, Szuhán, Kazáron, Vizsláson, Karancsalján, Karancskezsin és a többi kistelepülésen tovább élő bányászmagyarországi. Az itteni fiúgyerekek erősen kötődnek apáik, nagyapáik foglalkozásához.

Valamivel kedvezőbb a helyzet Tatabányán. A város ipari szakmunkásképző intézetének vajúrtanulói mostanáig 15-en jelentkeztek. A szénbányavállalat oktatási osztályának vezetője szerint több fiú bizonyítaná szívesen bátoroságát, rátermettségét, ám szeretteik akarata ellen nem tehet semmit. A tatabányai vállalat viszont továbbra is számít a rokonaikat, ismerőseiket Komárom megyébe követő Szabolcs-Szatmár megyei diákokra, továbbá a tatabányai, a Bicske környéki jelentkezőkre. Az ágazat munkaerőgondjain segíthet a megyeszékhelyen ösztől kezdődő bányagépzési és bányavillamossági technikusképzés is.

Horváth Kálmán

Szolnok és Békés megye:

Itt hiány, ott többlet

A 604. számú, törökszentmiklósi szakmunkásképző iskola bővítéséhez az iskola tanulói is hozzájárulnak: segítik az új tantermek építését. Igaz, ez csak csepp a tengerben, mert Szolnok megyében a VII. ötéves tervben 37 új tantermet kell építeni ahhoz, hogy az intézetekben a demográfiai hullám újabb tetőzése ne okozzon súlyos gondokat. Hat évvel ezelőtt 6600 gyerek tanult szakmát a megye 14 szakmunkásképzőjében, ebben a tanévben számuk megközelíti a 7400-at, s a jelzések szerint a következő öt esztendőben ez a létszám további ezernyolcszázal gyarapodik.

Szolnokban a legutóbbi tervidőszakban 21 szakmunkásképző iskolai

tantermet létesítettek, az oktatás tárgyi feltételeinek színvonala azonban még mindig sok kívánnivalót hagy maga után. Iskolai tanműhelyben a tanulóknak mindössze kilenc százaléka sajátíthatja el a szakmát, és az üzemi tanműhelyekben képzettek aránya sem éri el az ötven százalékot. A tanulók kétötöde bejáró; sokan 20–30 kilométert utazgatnak naponta a választott ismeretek elsajátításáért. E szakmák sorából — tekintettel a megye gyorsan fejlődő élelmiszer-gazdaságára — mindjobban hiányoznak az élelmiszer-ipariak.

Tanárból sincs elegendő, ezért a megye szakmunkásképzőiben kiemelkedően sok a tanári túlóra. Nőtt a délutáni tanítási órák száma is. Az erőfeszítések eredményeként Szolnokban ma kevesebb a hiányszakma, az előrejelzések szerint pedig az évtized végére közelebb kerülnek egymáshoz az igények és a lehetőségek. Ma még a szakmunkások iránti kereslet 33 százalékkal haladja meg a kínálatot.

Hogy mindezzel együtt sok jó is történt a megyében, azt jelzi, hogy az idén először nem Budapesten, hanem vidéken, és éppen Szolnokon rendezik meg az országos szakmunkástanuló-napokat.

Amíg Szolnokban az üzemek keveslik az évente végző szakmunkásokat, addig Békésben attól tartanak, hogy amennyiben a megye továbbra sem számíthat jelentősebb ipartelepítésre, az 1990-es évek elejére többen keresnek majd munkát, mint amennyi állást akkor hirdetnek. Ez sem igaz természetesen minden szakmában. A végzett kozmetikusok, fényképészek, kereskedők és nyomdaipari szakmunkások már-már most is többen vannak, mint amennyire igényt tartanak a megye vállalatai. Hegesztőből, kovácsból, esztergályosból, lakatosból, ácsból és villanszerelőből viszont most is, s feltehetően ezután is hiány lesz.

Békés megyében évek óta 46–47 százalék az általános iskolából a szakmunkásképzőkbe iratkozók aránya, és száz tanuló között ma már 33 a lány, szemben a tíz évvel ezelőtti héttel. A megye több hiányszakmában — így az építő- és textiliparban is — sikerrel szervezte meg a beiskolázást.

Viszonylag jók a képzés személyi és tárgyi feltételei, a kollégiumi ellátás itt sokkal kedvezőbb az országosnál: a tanulók harmadára terjed ki. (Szolnokban ez az arány 17 százalék.) Békésben — mondják az érdekeltek — a jövőben a korábbinál jóval több gondot fordítanak a tanműhelyek gépparkjának műszaki állapotára.

Kőváry E. Péter

Borsod-Abaúj-Zemplén megye:

Kisegítőiskolások is

— Öntő, kovács, kemencekőműves, karbantartó lakatos és hengerészforrasztár kerestetik minden mennyiségben! — mondja Bartha Sándorné, a Diósgyőri Lenin Kohászati Művek oktatási osztályvezetője. — 220 ilyen szakmunkásra volna szükségünk, és ahogy a növekvő feladatokkal telnek az évek, mind többre. 1990-ig ugyanis ötszázan mennek e munkakörökből nyugdíjba.

— Hány fiatal tanulja rendszerezen e szakmákat?

— Az utóbbi tizenöt esztendőben jóformán egy sem, mert jelentkezők hiányában nem volt mappali tanulóképzés. Az oktatás 1983-ban kezdődött újra, így az idén szakmánként 10–12 új szakember lépi át a gyár

kapuját. Ennél többre sajnós a jövőben sem számíthatunk. Pedig anyagilag rendkívül kedvező módszert vezettünk be a hiányszakmát választó szakmunkástanulók ösztönzésére. Ennek egyik eleme a beiskolázási segély. Az elsőévesek ötezer, a második és harmadik évfolyamot kezdők három-háromezer forintot kapnak. Ezenkívül havonta 1500 forint az ösztöndíj. Bevezettük a pályakezdő segély folyósítását is, ennek összege 7000 forint.

— Sikeres-e a felnőtt munkások képzése?

— Sikeres volt, 1980 és 1985 között 186 betanított dolgozónk képezte át magát intenzív tanfolyamon szakmunkássá. Minden beiskolázható dolgozónk elvégezte ezt a féléves tanfolyamot — meghozta munkaidőben. Most ezt a képzési rendszert a minisztérium utasítására új váltotta fel. E szerint a képzés két évig tart, és munkaidőn túli elfoglaltsággal jár. Erre viszont már csak elenyésző számban jelentkeznek a dolgozók.

— Mégis, honnan toboroznak új szakmunkásokat?

— Vállalatunk rendszeres kapcsolatot tart fenn 18 miskolci, 21 megyei általános és három kisegítőiskolával, valamint négy megyei nevelőintézettel. Folyamatosan látogatjuk az oktatási intézményeket, és részt veszünk a tantestületi és szülői értekezleteken. Rendelkezésükre bocsátjuk a vállalat által készített propaganda- és ismertető anyagokat, sőt anyagilag ösztönözzük a pedagógusokat, hogy minél több arra alkalmas gyereket beszéljenek rá a szakmák választására.

— Kisegítőiskolát végeztek is alkalmasak arra, hogy szakmát tanuljanak?

— Ebben az iskolában segítjük a politechnikai képzést, a szakmunkásképző iskola első évfolyamában pedig ügynevezett felzárkóztató és korrepetáló munkát végzünk a körükben. A második és harmadik évben viszont már a mi fiatal diplomásaink foglalkoznak velük. Egyébként az a tapasztalatunk, hogy többen járnak a kisegítőiskolákba, hogy nincs is szükségük erre a képzési formára.

— Van olyan szakma az LKM-ben, ahová a kelletnél többen jelentkeznek tanulónak?

— A műszerész-, a mintakészítő- és az autóvillamossági szerelő szakmákra általában háromszoros a túljelentkezés.

Heves megye:

Kevés a fiú

A kérdésre, hogy van-e jelentkező az élelmiszer-tartósító szakmára, a Hatvani Konzervgyár tanműhelyvezetője, Felföldi Ferencné azt mondja: — Böven. A baj csak az, hogy a jelentkezőknek mindössze tíz százaléka választotta magának eredetileg is ezt a szakmát. A többi csak azért jelentkezik nálunk, mert más területre nem vették fel. Többségük ugyan- is elégséges vagy közepes eredménnyel végezte el az általános iskola nyolcadik osztályát.

Ebbe még bele is nyugodhatnak, ha a képzés harmadik évére negyedük nem morzsolódna le, és a végzetek a konzerviparban maradnának. De a tapasztalatok azt mutatják, hogy a tanulók fele a szakmunkás-bizonysítvány megszerzése után azonnal hátafordít a konzervgyárnak, és máshol, mindenekelőtt az élelmiszer-kereskedelemben kíván boldogulni. Itt, elfogadva a konzervipari szakmunkáslevelet, tíz hónapos továbbképzés után élelmiszer-eladók lesznek. Vagyis hiába tanították őket, hiába fizették a tanulmányi ösztöndíjak felét — ami tanulónként három év alatt több mint tízezer forint —, elmennek tőlük. És csak azok maradnak, akikkel társadalmi ösztöndíjszerződést kötöttek. Erre azonban csak nagyon kevesen vállalkoznak. Még akkor sem vonzó a konzervipar, ha a tanulók harmadéves korukban már szakmunkás-órabérral dolgozhatnak.

— Nem az alacsony kereseti lehetőségekben kell keresni a korai pályamódosítás okát?

— A férfiak esetében minden bizonnyal így van. Gyárunkban ezer ember dolgozik, közülük 160 az élelmiszer-tartósító szakmunkás. Az ő tavalyi átlagbérük nem haladta meg az 5500 forintot. Ez valóban kevés, s azt hiszem, itt kell keresni annak az okát, miért található a 110 tanuló között mindössze öt fiú. Nálunk szezonban gyakori a három műszakos beosztás, ezért aztán a betanított munkások sem keresnek sokkal kevesebbet. Nekik 4400 forint az átlagbérük. Az ilyen arányok nem ösztönzik a fiatalokat arra, hogy nálunk kívánjanak boldogulni.

Mérő Miklós